

III. 4. Химикали и управление на риска от големи аварии

1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите

Въвеждането на ефективно управление на химикалите по време на целия им жизнен цикъл, включващ детайлно познание на техните здравни и екологични характеристики, планирането и прилагането на ефективни превантивни мерки по отношение на човешкото здраве и околната среда по време на тяхното производство, търговия и употреба, предприемането на мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на техните последствия са от съществено значение за опазване и подобряване на качеството на живот.

Химикалите са в основата на благосъстоянието на модерното общество, осигурявайки икономическото и социалното му развитие чрез ръста на производството, търговията и заетостта. От друга страна, неконтролираното производство, търговия и потребление на химикали представлява сериозен риск за околната среда и човешкото здраве, което застрашава качеството на живот на хората и чрез необратимото увреждане на околната среда не позволява постигането на устойчиво развитие. Най-голяма опасност за човешкото здраве представляват дълготрайното хронично въздействие на вещества с доказани вредни свойства, като канцерогенност, мутагенност и токсичност за възпроизводството, по време на тяхното производство и употреба и сериозните здравни рискове, свързани с аварията с химични вещества. По отношение на околната среда, използването на опасни за околната среда, устойчиви или биоакмулиращи вещества допринася за замърсяването и/или увреждането на всички нейни компоненти.

Със Закона за защита от вредното въздействие от химичните вещества и смеси е създадена правно нормативна уредба на обществените отношения, свързани с производството, вноса, износа, съхранението, пускането на пазара, търговията и употребата на химични вещества и смеси.

Управлението на химикалите и предотвратяването на големи аварии с опасни вещества от фирмите на територията на Плевенска и Ловешка област се основава на принципите на:

- Намалване и предотвратяване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- Постигане на високо ниво на защита на човешкото здраве и околната среда;
- Засилване на конкурентоспособността на българската индустрия;
- Стремение към високо ниво на обществено доверие към държавната политика в тази област.

През 2022 г. са извършени общо 42 бр. проверки (на 39 бр. обекта) на територията на Плевенска и Ловешка област по спазване на законодателството по химикали, от които 36 бр. планови проверки и 6 бр. извънредни проверки.

На планираните 36 бр. обекти са извършени общо 38 бр. проверки, 2 бр. от които са извънредни последващ контрол на дадени предписания. През 2022 г. са извършени и 4 бр. извънредни проверки (на 3 бр. обекти), извън планираните - 1 бр. по сигнал, 1 бр. във връзка с писмо на ОД на МВР Плевен и 1 бр. по писмо на ТД НС – Ловеч. При извършения контрол през годината са издадени 18 бр. предписания (25 бр. през 2021 г.) за: представяне на актуални информационни листове за безопасност, информация по Заповед РД №268/2018 г. на МОСВ, за актуална оценка за реда и начина на съхранение на ОХВ, справки за количества произведени и внесени химикали и др.

През годината са взети участия в проверки на 6 бр. обекти с издадени комплексни разрешителни на територията на РИОСВ Плевен. Проведени са и 2бр. планови проверки по ЗООС за чистотата на пътищата и речните легла на териториите на община Плевен и община Тетевен.

В сравнение с предходната година през 2022 г. са извършени по-голям брой проверки – 42 бр. спрямо 34 бр. през 2021 г. През отчетната 2022 година са планирани по – голям брой обекти за проверка, както и броя извънредните проверки е по-голям.

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове

Основните приоритетите при извършването на контрола през 2022 г. бяха насочени към:

- спазване на изискванията на Закона за защита от вредното въздействието на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и европейското законодателство по химикали при производството, употребата, съхранението и свободното движение на химикали;
- спазване на Политиката за предотвратяване на големи аварии от предприятия с нисък и висок рисков потенциал, в които е въведена система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях.

Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)

Химикали

➤ **Регламент (ЕО)№1907/2006 за регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)**

През 2022 г. приоритет за контрол по регламента бяха фирми производители, вносители и потребители по веригата за:

- контрол на производители етерични масла за извършена регистрация по Регламента;
- контрол на регистранти на химични вещества и контрол на изискванията за разширени информационни листове за безопасност (ИЛБ) и сценариите на експозиция (СЕ)
- контрол в рамките на Десетия хармонизиран европейски проект на Форума на ЕСНА (REF-10) относно вписани ограничения за опасни вещества съгласно Приложение XVII на REACH, придружен с лабораторни изпитвания;
- контрол на вещества на ограничения от Приложение XVII, вкл. от нотификации от Комисията за защита на потребителите (чрез ICSMS) и контрол на вещества, предмет на

разрешаване (Приложение XIV на REACH), след достигане на съответната дата на забрана, приоритетно на веществата с дата на забрана през 2021 г. и 2022 г.

През 2022 г. са извършени 30 бр. проверки (29 бр. обекта)хпо спазване на изискванията на Регламента, от които 39 бр. планови и 1 бр. извънредна проверка последващ контрол . В обхвата на Регламента са извършени проверки на 29 броя задължени лица, от които 7 бр. производители, 2бр. вносители, 17 бр. потребители по веригата и 3бр. дистрибутори. На територията на РИОСВ - Плевен няма изключителни представители за целите на регистрацията на химични вещества.

Дадени са 9 бр. предписания - за представяне на информационни листове за безопасност (ИЛБ) в съответствие с Регламент (ЕО)2015/830, количества произведени продукти, документ за извършена регистрацията и др. дадените предписания са изпълнени в поставения срок.

При проверките през 2022 г. за задълженията за извършване на същински регистрации на химични вещества в Европейска агенция по химикали се констатира:

- извършен е планов контрол на 8 бр. регистранти извършили същинска регистрацията на химични вещества, от които 1 бр. производител на етерични масла, 2 бр. производители на нефтопродукти и 5 бр. производители на калциев дихидроксид. При проверките на място е установено несъответствие с изискванията за регистрацията на дял II на REACH на 1 бр. вещество, внесено от страна извън ЕС. За констатираното нарушение е съставен и връчен 1 бр. АУАН (сключено споразумение по ЗАНН в размер на 7000 лв.) и е изготвен рисков профил към Агенция „Митници”.

- При проведен контрол на производител на химични вещества се констатира, че дружеството през ноември 2021 г. е извършило актуализация на регистрационните досиета на всички 4 бр. произвеждани вещества, поради актуализация на досиетата на водещия регистрант.

- Проведен е контрол на 2 бр. дружества, заявили с инвестиционни намерения производство на етерични масла, установи се че ИП не са реализирани.

- През 2022 г. е проведен контрол на 17бр. потребители по веригата. При проведения контрол не се установиха несъответствия.

През 2022 г. са проведени 6 бр. проверки за наличие на вещества предмет на ограничаване съгласно приложение XVII на REACH. Във връзка с нотификации от информационната и комуникационна система за надзора на пазара (ICSMS) за наличие на изделия със съдържание на опасни вещества, за които са въведени ограничение за употреба и пускане на пазара, съгласно Регламент (REACH (RAPEX) е проведена 1 бр. проверка в търговски магазин за детски играчки за наличие на посочените в нотификациите изделия със завишено съдържание на фталати (DENP), вещества с вписване 51 на Приложение XVII на REACH. Не се констатира наличие на посочените в нотификациите изделия. Извършената проверка планувана и като текущ контрол по Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара.

Във връзка с провеждането на Десети координиран европейски проект (REF-10) за контрол на вещества предмет на ограничаване съгласно Регламент REACH е проведен контрол в 1 бр. обект . В рамките на проекта е проведен контрол чрез аналитично изпитване на 1 бр. проба за наличие на фталати (вписване 51), вещества предмет на ограничение от Приложение XVII на Регламент REACH. При извършения контрол не се установи наличието им. Попълненият въпросник по прилагането на проекта REF- 10 е изпратен в МОСВ в защитен вид.

През 2022 г. е извършен планов контрол на 25 бр. производители и потребители по веригата за наличие и съответствие на информационните листове за безопасност (ИЛБ) с Регламент 2015/830 на използваните и пускани на пазара опасни химикали. Дадени са 5 бр. предписание за представяне на ИЛБ в съответствие с Регламент 2015/830 за изменение на Регламент 1907/2006 (REACH).

През 2022 г. не е планиран и не е извършван контрол по Регламент (ЕС) 2018/1881 относно наномормите на веществата, тъй като няма данни за наличие на производители, вносители на наноматериали на територията на РИОСВ Плевен. (

➤ **Регламент (ЕО) № 1272/2008 относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP)**

По прилагане на Регламента е извършен 1 бр. планова проверка за изпълнение на задължения за нотификация на химични вещества. При проверките на дружеството, извършило през минал период нотификации, не се установи внос на нови не нотифицирани вещества. За 2022 г. не са постъпвали сигнали и не са установени нови задължени лица по Регламента.

➤ **Регламент № 648/2004 относно детергентите**

Във връзка с прилагането на Регламент 648/2004 г. относно детергентите е извършена 1 бр. планова проверка на дружеството „Доверие Грижа“ ЕАД, гр. Троян, В ИЛБ на произвежданите детергенти, съдържащи ПАВ е отразена биоразградимостта и метода за анализ.

Не се констатира нарушение по регламента за изискванията за биоразградимост на ПАВ в детергентите. Не са провеждани извънредни проверки за отчетния период.

През 2022 г. е проведен планов контрол на производител на перилни препарати „Доверие Грижа“ ЕАД, площадка гр. Троян за спазване на изискванията на Регламент № 259/2012 г. за изменение на Регламент № 648/2004 г. по отношение на употребата на фосфати и други фосфорни съединения в потребителските перилни детергенти. Не се констатира нарушение по отношение на съдържанието на фосфати в тях. Фирмата извършва анализи в акредитирана лаборатория за определяне съдържание на фосфор в една перилна доза.

➤ **Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC)**

Към момента на територията на РИОСВ-Плевен няма вносители или износители на вещества, включени в Регламент №649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC), поради което за 2022 г. не е планиран контрол и не са провеждани извънредни проверки.

➤ **Регламент (ЕС) № 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители (УОЗ)**

През 2022 г. са извършени 6 бр. планови проверки за наличие на вещества, за които са въведени забрана и ограничаване на производството, пускането на пазара и употребата съгласно Регламент (ЕО) № 2019/1021 (УОЗ). Дадени са 2 бр. предписания за предоставяне на информация за наличие на УОЗ вещества. За отчетния период не са извършени извънредни проверки.

За отчетния период не се констатира нарушение на изискванията на Регламент (ЕО) № 2019/1021, няма съставен АУАН или приложен ПАМ на обекти на територията на РИОСВ Плевен.

На територията на РИОСВ Плевен няма информация за притежатели на запаси на УОЗ вещества за разрешена употреба, съгласно чл. 5(2) от регламент Регламент (ЕС) 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители.

➤ **Регламент 2017/852 живачни съединения и безопасното съхранение на метален живак**

За 2022 г. не е планиран контрол по Регламент (ЕС) 1102/2008 и не са провеждани извънредни проверки.

➤ **Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси**

За спазване на изискванията за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси са проведени 25 бр. проверки, от които 3 бр. извънредни - по подаден сигнал за изсипване на киселина на пътен участък и 1 бр. по писмо на ОД на МВР Плевени писмо на ТД НС Ловеч. През отчетния период са издавани 2 бр. предписания за привеждане в съответствие на съхранение на опасните химични вещества и смеси съгласно Наредбата и ИЛБ. За отчетния период няма съставен АУАН по Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси.

➤ **Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара**

В рамките на планиран контрол по Регламент REACH е извършен контрол по спазване на изискванията Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара:

- във връзка с нотификации от информационната и комуникационна система за надзора на пазара (ICSMS) за наличие на изделия със съдържание на опасни вещества, за които са въведени ограничение за употреба и пускане на пазара, съгласно Регламент 1907/2006 (REACH) (RAPEX) е проведена 1 бр. проверка в търговски магазин за детски за наличие на посочените в

нотификациите изделия със завишено съдържание на фталати (DEHP), вещества с вписване 51 на Приложение XVII на REACH. Не се констатира наличие на посочените в нотификациите изделия. Извършената проверка планирана и като текущ контрол по Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара.

- във връзка с провеждането на Десети координиран европейски проект (REF-10) за контрол на вещества предмет на ограничаване съгласно Регламент REACH е проведен контрол в 1 бр. магазин за стоки.. В рамките на проекта е проведен контрол чрез аналитично изпитване на 1 бр. проба (детска играчка) за наличие на фталати (вписване 51), вещества предмет на ограничение от Приложение XVII на Регламент REACH. При извършения контрол не се установи наличието им.

Обобщение и изводи от извършената контролна дейност по спазване на законодателството на химикалите:

- констатирано е неизпълнение на задължение за извършване на същинска регистрация на химично вещество в Европейска агенция по химикали. Съставен и връчен е 1 бр. АУАН и е изпратено уведомление до МОСВ за изготвяне рисков профил към Агенция „Митници“.

- при проведения контрол във връзка с десетия координиран европейски проект (REF-10) на Форума на ЕСНА, извършен чрез аналитично изпитване на 1 бр. проба за наличие на фталати (вписване 51), вещества предмет на ограничение от Приложение XVII на Регламент REACH не се установи наличието им.

- планът за контролна дейност през 2022 г. по управление на опасни химични вещества е изпълнен;

- в следствие на осъществения контрол през 2022 г. по спазване на законодателството по химикали се установи, че производството и употребата на химичните вещества и смеси се осъществява по начин, който свежда до минимум значителните неблагоприятни ефекти върху здравето на човека и околната среда.

Предотвратяване на риска от големи аварии с опасни химични вещества

Директивата 2012/18/ЕС, СЕВЕЗО III относно контрола на опасностите от големи аварии с опасни вещества е транспонирана в българското законодателство в Закона за опазване на околната среда - Глава седма, Раздел I “Предотвратяване на големи аварии” и Наредба за

предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях.

Регионална инспекция по околната среда и водите, гр. Плевен извършва контролна дейност по чл. 157а, ал. 4, т. 1 от ЗООС на територията на област Плевен и област Ловеч.

На територията на РИОСВ – Плевен има 11 бр. съществуващи предприятия, попадащи в обхвата на Глава 7, Раздел I на ЗООС – 10 бр. с класификация нисък рисков потенциал и 1 бр. с висок рисков потенциал, а именно:

- “Предприятие за производство на растителни масла”, с. Ясен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Марица олио“ АД, гр. Пазарджик;
- “Бент ойл“ АД - Петролна база“, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Бент ойл“ АД гр. София;
- “Топлофикация - Плевен” АД, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Топлофикация - Плевен” АД, гр. Плевен;
- “Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти”, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор “Рафинерия Плама” АД, гр. Пловдив;
- “Газохранилище - Литекс”, гр. Ловеч с класификация нисък рисков потенциал на оператор „Литекс” АД, гр. София;
- “Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти“, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор „ЛОТУС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Плевен;
- “Резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво)“, гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор “ФЕНИКС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Русе;
- „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, площадка гр. Луковит с класификация висок рисков потенциал на оператор „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, гр. София;
- „ВМ ПЕТРОЛЕУМ“ ООД, площадка гр. Плевен с класификация нисък рисков потенциал на оператор оператор ВМ ПЕТРОЛЕУМ ООД, гр. Варна;
- „Петролна база – Сомовит“, с. Сомовит с класификация нисък рисков потенциал на оператор “Литекс” АД, гр. София;
- „Петролна база – Левски“, гр. Левски с класификация нисък рисков потенциал на оператор “Литекс” АД, гр. София.

„Петролна база – Сомовит“, с. Сомовит и „Петролна база – Левски“, гр. Левски не се експлоатират и от 2016 г. не извършват дейност по съхранение на горива. През 2016 г. със Заповед на Директора на РИОСВ Плевен е приложен ПАМ на съоръженията в петролните бази, поради неактуализиране на ДППГА и към момента не се експлоатират.

Съгласно утвърдения годишен план за контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 4, т.1 от ЗООС за РИОСВ-Плевен през 2022 г. бяха планирани за проверки следните 6 бр. предприятия с нисък рисков потенциал на територията на РИОСВ Плевен:

- предприятие с класификация нисък рисков потенциал “Предприятие за производство на растителни масла”, с. Ясен на оператор „Марица олио“ АД, гр. Пазарджик;
- предприятие с класификация нисък рисков потенциал “Топлофикация - Плевен” АД, гр. Плевен на оператор „Топлофикация - Плевен” АД, гр. Плевен
- предприятие с класификация нисък рисков потенциал „Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти“, гр. Плевен на оператор „ЛОТУС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Плевен;
- предприятие с класификация нисък рисков потенциал “Резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво)“, гр. Плевен на оператор “ФЕНИКС ОЙЛ ТРЕЙД” ЕООД, гр. Русе;
- предприятие с нисък рисков потенциал „Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти”, гр. Плевен на оператор “Рафинерия Плама” АД, гр. Пловдив;
- предприятие с висок рисков потенциал „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, площадка гр. Луковит на оператор „ПОЛИХИМ - СС” ЕООД, гр. София

На гореизброените планирани за контрол през 2022 г. 6 бр. предприятия са извършени 6 бр. планови и 9 бр. извънредни проверки. При извършения планов контрол на предприятията

през 2022 г. комисията по чл.157а от ЗООС издаде 6 бр. предписания - за почистване от тревна растителност и представяне на документи в съответствие с изисквания на законодателството по безопасни условия на труд. Дадените предписания 6 бр. са изпълнени.

Проведения извънреден контрол е във връзка:

– 3 бр. извънредни проверки на предприятие с класификация нисък рисков потенциал „Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти“, гр. Плевен на оператор „ЛОТУС ОЙЛ ТРЕЙД“ ЕООД, гр. Плевен – 1 бр. контрол по спазване на приложен ПАМ на резервоари със Заповед РД 0381/07.07.2021 на Директора на РИОСВ Плевен, 1 бр. за отпломбиране на резервоари след издаване на становище по чл.106, ал.2 от ЗООС за потвърждаване на ДППГА и 1 бр. последващ контрол на дадени предписания.

– 4 бр. извънредни проверки на Резервоарен парк за съхранение на петролни продукти, гр. Плевен на оператор Рафинерия Плама АД – 1 бр. последващ контрол по спазване на приложен ПАМ на резервоари с Заповед №РД 0380/07.07.2021 г. на Директора на РИОСВ Плевен, 3 бр. за отпломбиране на резервоари след издаване на становище по чл.106, ал.2 от ЗООС за потвърждаване на ДППГА на ПНРП на „ФЕНИКС ОЙЛ ТРЕЙД“ ЕООД

– 2 бр. извънредни проверки на „Резервоарен парк за съхранение на нефтопродукти (котелно гориво)“, гр. Плевен на оператор „ФЕНИКС ОЙЛ ТРЕЙД“ ЕООД – 1 бр. контрол на пломбирани резервоари със Заповед №РД 0380/07.07.2021 г. на Директора на РИОСВ Плевен, използвани с договор за наем, 1 бр. за преместване на пломби на спрян от експлоатация резервоар.

При провеждането на процедурите по Глава 6, раздел III на инвестиционни предложения се извърши контрол и на подадената информация от възложителите дали попаднат предвидените дейности в обхвата на Глава 7, раздел I от ЗООС.

По време на текущия контрол по спазване на законодателството на ЗЗВВХВС в 7 бр. обекта (непопадащи в обхвата на СЕВЕЗО) са извършвани и проверки за наличие на изготвен доклад за класификация по чл.103, ал.2 от ЗООС, за съответствието на данните от доклада със наличните по вид и количества в момента на проверките вещества, попадащи в Приложение 3 на ЗООС. Дадени са предписания за допълване или корекция на доклада. При извършения контрол не се установи ново предприятие, попадащо в обхвата на Глава 7, Раздел I на ЗООС.

При извършения контрол се установи, че операторите са осигурили достъп до актуална информацията по чл.116д, ал.1 от ЗООС на заинтересованата общественост за предприятията и мерките за сигурност и поведение в случай на голяма авария. Информацията е налична и на интернет страниците на Община Плевен и Община Луковит.

Резултати от извършената контролна дейност по предотвратяването на риска от големи аварии:

○ през 2022 г. са издадени 3 бр. становища по чл.106, ал. 2 от ЗООС от Директора на РИОСВ-Плевен и 1 бр. решение по чл.106, ал.4 от ЗООС на подадени в РИОСВ Плевен доклади за политика за предотвратяване на големи аварии (ДППГА) на нови предприятия и/или изменения на съществуващи такива;

○ годишния план за 2022 г. на контролната дейност на комисията по чл. 157а, ал. 4, т.1 от ЗООС за РИОСВ-Плевен е изпълнен;

○ през 2022 г. са съставени 2 бр. АУАН за нарушение на приложени със Заповеди на Директора на РИОСВ Плевен 2 бр. принудителни административни мерки на спрени от експлоатация на резервоари на предприятия с нисък рисков потенциал на оператори „ЛОТУС ОЙЛ ТРЕЙД“ ЕООД, гр. Плевен и „ФЕНИКС ОЙЛ ТРЕЙД“ ЕООД, гр. Русе;

○ При сравнение на проведения контрол през 2021 и 2022 на обектите СЕВЕЗО по спазване на законодателството по предотвратяване на риска от големи аварии с опасни вещества може да се направи заключение, че през 2022 г. броя на извънредните проверки е по – голям, поради проведения контрол по спазване на приложени ПАМ на резервоари. През 2022 г. броя на текущите процедури по актуализация на документите по реда на Глава 7, Раздел I на ЗООС и провеждане на процедури по Глава 6 от ЗООС и 99б от ЗООС е завишен.

○ При извършения контрол през 2022 г. не са установени проблеми по отношение на безопасната експлоатация в предприятията, не са установени аварийни ситуации и няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни химични вещества на територията на РИОСВ - Плевен. По отношение на съответствието с изискванията на законодателството по пожарна безопасност и по безопасни условия на труд се установи необходимост от привеждане в съответствие, за което бяха дадени предписания.